

לימוד היומי דקה ליתנו

יום	יום לחדש	יום מוה"ר	ליקוטי הלקות	ליקוטי ה"ג	מסנה ברורה ה"ו	ספר מידות	שולחן ערוך
שבת	כ"ג	ו:	קעו	קעו	חזרה	ז-א, ב.	
א	כ"ד	ז:	קעז	קעז	צג:	ט-י	ג, ד.
ב	כ"ה	ז:	קעה	קעה	צד.	יא-יב	ה, ו.
ג	כ"ו	ח:	קעט	קעט	צד:	יג-יד	ז, ח.
ד	כ"ז	ח:	קפ	קפ	צה.	טז-טז	ט, י.
ה	כ"ח	ט:	קפא	קפא	צה:	יז-יח	יא, יב.
ו	כ"ט	ט:	קפב	קפב	חזרה	יט-כ	יג, יד.

בקרני אורה

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

280 | פרשת עקב | כ"ג אב תשפ"ב

דבר המערכת

מה נפלאה היתה ההכנה וההתעוררות לה זכו חברי 'חבורות הבחורים' בליל שישי העבר, עת באו לקבל את ה'מתן שכרה בצידה' שניתנה להם כאות הוקרה על השתתפותם בסדרי הלימוד בכל היומי דפגרא'. כאשר מלבד עצם הזכייה המופלאה להתנזר מכל טומאות הרחוב, ולזכות במאות שעות לימוד בצוותא, והתעלות בדרכי העבודה התמימה, גם מקבלים סיוע נכבד מאד בהוצאות הנסיעה לצינון של של רבינו הק' על 'ראש השנה שלו'. במעמד זה גם חגגו את **סיום ספר שבחי ושיחות הר"ן** שנלמד בצוותא ע"י בחורי החבורות בלימוד היומי הקבוע, והתחלת **ספר המידות בס"ד**.

במעמד הנכבד עוררו משפיעי החבורות על יקרת וחיזוק שלושת היסודות עליהם מיועד המעמד הזה: א. יקרת הזמן הפנוי ונצחיות הנפלאה, ומלחמה בתרבות הקלוקלת המתפשטת בעולם של בילוי ופנאי רחמנא ליצלן. ב. זכרון ימי ראש השנה בכל פעם שמתאספים ללימוד בשעות הפנאי. ג. יקרת ספרי רבינו הק' בכלל, וספר המידות שלו בפרט.

בשירה וזמרה נכספו הלבבות לקדושת ראש השנה, ובהמחאת כף וריקודים המתיקו הדינים, שנזכה לעוף כיונים בשערי הציון הקדוש ללא כל מונע.

וכדי שנוסיף גם כאן, שענתה כאשר ישנם חששות לגבי הקיבוץ של ראש השנה הבעל"ט ה"י, עלינו לזכור את הדרכתו הבהירה של רבי נתן לבנו במכתבו ממוצאי שבת פרשת עקב תקצ"ו: "ואשר אתה חושב מהיום על נסיעת ראש השנה, **אם אמנם יפה שיהיה ראש השנה במחשבה כל השנה כולה, אבל שיהיה לך צער עתה מהמניעות בזה לא צדקת!** כי כבר דיברנו שאין לחשוב מיום לחברו, אדרבא ראוי לך לשמוח מאד מה שימי ראש השנה ממששים ובאים."

נתפלל, ניחל ונקוה, מתוך שמחה וישוב הדעת, וה' ימלא משאלות לבנו לטובה לחיותנו כהיום הזה.

העורכים

ועצם עיניו מראות ברע

מאד; היא יכולה לדעת ולהבין ולהשיג גם מה שיקרה בעולם הבא, ולחיות זאת כבר מעתה. אבל כל זאת, בתנאי שהעיניים טהורות; כל ראייה אסורה גורמת פצעים וחבלות חמורות לנפש, שנחלשת ואינה יכולה להשיג הסתכלות רחוקה זו. "כי כשהראות נתפזר, ורואה כל מה שלפניו ואינו סותם וסוגר עיניו מחיזו דהאי עלמא, זהו בחינת נגעי הנפש" (ש"ס).

מי שרוצה לחיות עם דעת של עולם הבא ולהיות מחובר לתכלית, ובכך להמתיק את היסורים מתוך הבנת תכליתם - חובתו לשמור את פתחי עיניו, לבלי לתור אפילו אחר תאוות עולם הזה, אף המותרות, וכל שכן להיזהר ולהישמר מראיות אסורות חלילה.

בפרשתנו אנו לומדים על הציווי האלוהי, אשר רבים ממוני המצוות (הסמ"ג והסמ"ק ועוד) מונים אותו ממנין התרי"ג: לקבל יסורים בשמחה, להצדיק את הדין, ולהאמין שהכל לטובה. וכלשון הפסוק: **"וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלקיך מייסרך"**, שהכוונה "להצדיק הדין על המאורע, בין בגופו בין בבניו בין בממונו, וכמו שדרשו חז"ל 'בכל מדה ומדה שהוא מודד לך' בין טוב ובין יסורים לקבלם בשמחה, וחביבים עלינו יסורים שמביא עלינו שהכל לטובתינו" (חרדים פ"ט).

אך כאמור; כדי לזכות להסתכלות ואמונה מופלאה זו, שמחיה את האדם גם בעולם הזה וגם בעולם הבא, אנו חייבים להתחיל לשמור עינינו ולטוהר את הסתכלותנו. זהו שורש כל התורה כולה וכח קיומה וכפי שכותב רבי נתן: **"כלל כל התורה והמצוות הוא לבלי לילך ח"ו אחר שרירות לבו הרע ומראה עיניו, כמו שכתוב 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם'.** כי העין רואה והלב חומד, וכל התאוות והרהורים כולם באים על ידי ראיית העין. **וצריך כל אחד לרחם על עצמו ולהיות עוצם עיניו מראות ברע ולסתום עיניו מחיזו דהאי עלמא לגמרי, ולבלי להסתכל על תאוות עולם הזה והבליו, לסלק ולבטל אחיות הרע עין ממנו ומגבולו לגמרי, רק שיהיה טוב עין לבלי להביט בעיניו רק בתורה ועבודה"** (ליקוטי הלכות, פורים ה, ה).

בימים אלו בהם הרחובות מלאים וגדושים במבלים, ורוח של הפקרות מנשבת בחוצות, **המשך בעמוד ד'**

הצרות והיסורים שלו כמעט מוציאים אותו מדעתו, יסורי העניות ויסורי הגוף, צער עיכוב השידוך אצל בתו ועגמות הנפש האיומה בעסק חינוך בנו, עליו היו כולנה. אמנם הוא לומד הרבה בספרי חיזוק על גודל מתנת היסורים, ושכל תכליתם אך ורק לטובה. נדמה לו שהינו מאמין שהיסורים ממרקים עוונותינו ופושעיו ומועילים לו לעולם הבא, אבל משום מה אין דברים אלו מנחמים אותו ואין הם מתיישבים על לבו. סוף סוף עתה הוא נתון בבור עמוק של יסורי שאול, הוזהר המר לופתו וכופתו כבמאסר מבלי יכולת להרחיב את הסתכלותו על מה שיהיה שם לעולם הבא.

מדוע ישנם כאלו שדיבורים על התכלית מעוררים בלבם תקוה וכח לסבול את כל היסורים, הם מתעודדים ומתנחמים שיש שכר ותמורה נפלאה לכל העובר עליהם ושאין הם סובלים חנם, אלא כמוהם כרוחצים ומזדככים אשר יביאו אותם לתכלית זך מתוק ונפלא. ולעומתם יש כאלו השומעים דיבורים אלו ואין זה מדבר ללבם כלל!?

רבינו הקדוש (בליקוטי מוה"ר"ן תורה ס"ה, התורה הזמנית) מגלה שהסוד נעוץ בשמירת העיניים! "התכלית הוא כולו טוב" - מבאר רבינו שם - "כי אפילו כל הצרות והיסורין והרעות העוברים על האדם ח"ו, אם יסתכל על התכלית, בוודאי אינם רעות כלל, רק טובות גדולות. כי בוודאי כל היסורים באים ככוונה מהשם יתברך לטובתו, אם להזכירו שישוב בתשובה, אם למרק עוונותיו, כי כוונת השם יתברך הוא בודאי רק לטובה. נמצא, שבכל הרעות והיסורים שיש לאדם ח"ו, אם יסתכל על התכלית, היינו כוונת השם יתברך, לא יהיה לו יסורים כלל. רק אדרבא יתמלא שמחה מגודל רוב הטובה שיתכל בתכלית היסורים הללו, כי התכלית הוא כולו טוב. אך עיקר הצער שיש לאדם מהיסורים שעוברים עליו ח"ו, הוא רק מחמת שלוקחים מהאדם הדעת עד שאין יכול להסתכל על התכלית שהוא כולו טוב, ואז מרגיש צער וכאב היסורים."

וכיצד יכול האדם להסתכל על תכלית נפלאה זו? מגלה שם רבינו: "אור התכלית הזה היא רחוקה מהאדם, ואי אפשר לראותו כי אם בסתימו דעיניו, דהיינו, **שצריך לסתום את עיניו מחיזו דהאי עלמא** (מהסתכלות עולם הזה) **לגמרי, להעלים עיניו ולסגורם מאד לבלי להסתכל כלל על תאוות עולם הזה והבליו, ואז יוכל לראות ולהשיג אור התכלית הזה, שכולו טוב, ואז יתבטלו היסורים!"**

זוהי סגולת הנפש האלוקית, שהיא יכולה להביט למרחוק

פניני אור

אמרות מדורות מרביה"ק ותלמידיו

מוה"רנ"ת אָמַר פֻּעַם לְתַלְמִידוֹ רַבִּי מִשֶּׁה בְּרַסְלָבֶר: **"אִיךָ גִּיב דִּיר אַרְוִיס אַ תְּשׁוּבָה, דווא זאָלסט טאַנצן אַלע טאַג!"** = "מוציא (מוצה) אָנִי לָךְ דֶּרֶךְ תְּשׁוּבָה - שְׁתַּרְקוּד כָּל יוֹם."

(שיח שרפי קודש)

לתגובות והערות 3323796@gmail.com
ניתן לקבל את הגיליון באימייל מידי שבוע

הדל"ג 6:43 - ניץ ההמה 6:03 - סוּזִק"ש 8:36
צאת השבת 7:56 - צאה"ש לר"ת 8:35

שבעת המינים קדושת ארץ ישראל!

ארץ חטה ושערה וְגַפְנֵי וְתַאֲנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית
שֶׁמֶן וְדִבֵּשׁ

שבעת המינים שנשתבחה בהם הארץ, אינם
דבר נוסף לקדושתה של ארץ ישראל, אלא הם
עצם קדושת הארץ.

וכלשון מוהרנ"ת: "שבעת המינים שהם שבע
ארץ ישראל, הם עצמם בחינת קדושת ארץ
ישראל!" (ליקוטי הלכות, ברכת הפירות ב).

ההסבר בזה, בקצרה, הוא:

"עיקר קדושת ארץ ישראל, על ידי עיני
השגחתו יתברך שמסתכל בה תמיד. ובשבעת
המינים אמרו רבותינו ז"ל 'כל המקרא הזה
כולו לשיעורין נאמר, חיטה לבכדי אכילת
פרס' וכו'. נמצא שבעת המינים הם שיעורים
של תורה שבהם משערין שיעורי תורה.
ושיעורין דאורייתא הם בחינת עיניים, בחינת
השחור שבעין שהוא מצמצם הראות, שהוא
בחינת שיעורא דתוון דאורייתא (וכמבואר
היטב בליקוטי מוהר"ן תורה ל). ועל כן שבעת המינים
שהם שיעורין דאורייתא, הם בבחינת עיניים,
בת עין. ועל כן בהם דייקא נשתבחה ארץ
ישראל, כי עיקר ארץ ישראל על ידי בחינת
עיני השגחתו יתברך, ועל כן מִשְׁבַּחַה התורה
שנמצא בה שבעת המינים אלו שהם בחינת
שיעורין דאורייתא, בחינת בת עין, בחינת
צמצום הראות. ועל כן על ידי שבעה מינים
אלו שהם שיעורין דאורייתא יוכל להמשיך עיני
השגחתו יתברך על ארץ ישראל" (שם).

זהו גם הסוד מדוע הם 'שבעה' מינים – כנגד
'שבעה גלדי עינא' (שבע גלדים שיש בתוך העין).
שהם מרמזים על הסתכלות של הקב"ה בארץ
ישראל, שזהו שורש מהות קדושת הארץ.

שבעת המינים כנגד שבעה עממין!

ארץ חטה ושערה וְגַפְנֵי וְתַאֲנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית
שֶׁמֶן וְדִבֵּשׁ

שבעת המינים, הם קדושת ארץ ישראל, ולכן
הם שבעה כנגד השבעה אומות ששכנו בארץ
ישראל וגירשו אותם משם, שהם הקליפה
השורה על ארץ ישראל שצריכים לשברם
ולגרשם. הלא הם: הכנעני, החיתי, האמורי,
הפריזי, היבوسی, הגרגי, והחוי. וכנגד קליפות
אלו, עומדת הקדושה של 'שבעת' המינים:
חיטה, שעורה, גפן, תאנה, רימון, זית שמן,
ודבש.

שכן, סוד שבעת המינים שיש בא"י, הוא
"ששופע שם נועם העליון, שמשם מתקוות
כל שבעת המינים, שעל ידי זה יכולין
להכניע ולכבוש כל השבעה עממין שהם כלל
המונעים. כי עיקר המניעות הוא שמבלבלין
המח מלהרגיש קדושת ארץ ישראל, אבל מי
שמתגבר עליהם ומאמין למשה רבינו ולכל
הצדיקים אמתיים שמפליגין בשבח ארץ
ישראל, בוודאי ישבר כל המניעות שכוללים
בשבעה עממין שנמשכין מבחינת החובלים
ויבוא לארץ ישראל, לארץ זבת חלב ודבש,
שיש בה שבעת המינים שהם בחינת נועם
העליון" (ליקוטי הלכות, ברכת הפירות ד).

סגולת 'אמירת' ספרי רבינו באלול

שאלה:

מאז היותי בחור בחבורות של אנ"ש, ידוע לי שבימי אלול
עוסקים לומר את כל ספרי רבינו – ליקוטי מוהר"ן, ספר המידות,
סיפורי מעשיות, שיחות הר"ן.

ורציתי לדעת מה המקור לזה, ומה הסגולה בזה? שהרי בפשטות
העיקר הוא ללמוד אותם ולא לגרוס בעלמא. ובמשך חודש
אלול, אין הפנאי מספיק ללמוד אותם בהבנה, אלא לומר אותם
בגירסא. ולכן רציתי להבין מה טעם יש בזה?

תשובה:

המקור למנהג זה, הוא בדברי מוהרנ"ת בכבודו ובעצמו, שאמר:
"אמירת ספרי אדמו"ר ז"ל – שהם הליקוטי מוהר"ן וספר המידות
והסיפורי מעשיות והשיחות שלו – האמירה לבד מסוגלת להנשמה,
כמו אמירת ספרי הזוהר והתיקונים" (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן, כו).

ואף שבוודאי העיקר הוא 'ללמוד' אותם, אעפ"כ גם אמירתם לבד
מסוגלת מאד, כמו אמירת תיקוני זוהר שגם אם אין מבינים כלל
מה שאומרים, נטרת הנשמה על ידי אמירת הדיבורים הקדושים
הנוראים.

עוד אמר (מוהרנ"ת ז"ל) שגם בימי אלול הק' מצוה לאומרם מתחילתם
ועד סופם, ומועיל מאד מאד! (שם, כז).

הרי לך המקור המוסמך לזה, והגילוי הנפלא ש"מצוה" לאומרם,
ומועיל מאד מאד". אשרי הזוכה!

והנה, להפליג במעלת כל ספר מאלו הספרים, יכלו המון יריעות, אך
נזכיר עכ"פ מילין זעירין במעלת כל ספר, וכוחו הגדול להחזיר את
האדם בתשובה שלימה:

על הספר 'ליקוטי מוהר"ן' – העיד רבינו בעצמו: "שמי שיתכלל בספר
הזה בעין האמת, בוודאי יהי נפתחין אצלו כל גידי קשיות לבבו,
ויהיה נעשה בעל תשובה גמור!". וכתב מוהרנ"ת: "ובה' בטחוננו, שכל
מי שישים עינו ולבו היטב לדברי קודש הנאמרין בספר הקדוש הזה,
יתלהב לבו ויפתחו עיניו ויכסוף וישתוקק מאד לעבודתו יתברך, עד
אשר ישוב אל ה' באמת בכל לבבו ונפשו ומאודו. ולב חזק צצור זיז
ממקומו, אם אבן הוא נימוח, אם ברזל הוא מתפוצץ" (ליקוטי מוהר"ן,
הקדמה).

על 'ספר המידות' – העיד רבינו בעצמו: "ספר זה עשה אותי ליהודי!".
"היינו, שעל ידי אלו הדברים הנאמרים בספר זה על כל מידה ומידה,
על ידי זה התגבר לשבר כל מידה ומידה עד שזכה למה שזכה" (חיי
מוהר"ן, שער ט).

ו'כבוד רבנו אור הנעלם זכר צדיק וקדוש לברכה, הזהיר מאד לעסוק
בזה הספר, ושלא ימוש מפניו כי הוא חיינו. וכתבו בעצמו בכרך קטן
מאד, ואמר שכונתו כדי שיוכל כל אחד לשאתו אצלו תמיד, כי
המידות הם יסוד כל התורה כולה, ובה יזכה נער את ארחו לשמור

ככל הכתוב בזה הספר, אז יצליח את דרכיו ואז ישיכל. כי זה עיקר
עבודת האדם כל ימי חלדו; לברוח ממידות רעות ומתאוות רעות,
ולאחוז במידות טובות והנהגות ישרות המבוארים בזה הספר" (ספר
המידות, הקדמה שניה).

על ה'סיפורי מעשיות' – כבר ידוע מה שאמר רבינו בעת שהתחיל
לספר אלו המעשיות: "הנני אתחיל לספר מעשיות! איך וועל שוין
אן הייבן מעשיות דער ציילין. וכוונת דבריו היה, כמי שאומר: מאחר
שאינו מועיל לכם לשוב אל השם יתברך על ידי התורות והשיחות
הקדושות וכיוצא בזה, מה שעסק ביגיעות גדולות כל ימיו להשיבנו
אל השם יתברך באמת לאמתו, ומאחר שאינו מועיל כל אלה, על כן
הוא מתחיל לעסוק בסיפורי מעשיות" (הקדמת סיפורי מעשיות).

ללמדך שיש כח במעשיות אלו להועיל ולעורר גם מי שאין מועיל לו
שום תורת ושיחות, כי מעשיות אלו הם 'מעשיות משנים קדמוניות'
שיכולות לעורר גם את אלו השקועים בשינה רוחנית עמוקה מאד,
ונפלו מכל השבעים פנים של הקדושה (וכמבואר כל זה בליקוטי מוהר"ן
תורה ס').

על 'שיחותיו הקדושות' – כבר אמר רבינו בפירוש "שבכל שיחה
ושיחה שהיה משיח ומדבר עמנו יכולים להיות על ידה איש כשר,
ואפילו צדיק גמור כל ימי חייו" (חיי מוהר"ן, שנה).

כי כל שיחה שלו היא התעוררות נפלא ונורא מאד, ודרך ישרה
ונכונה מאד לעבודת השם יתברך, לכל אחד לפי מדרגתו, יהיה
באיזה מדרגה שיהיה. אפילו מי שהוא במדרגה עליונה מאד, יכול
לקבל דרך ישרה ועצות נפלאות מכל שיחה ושיחה שלו. וכן להיפך,
מי שהוא בתכלית מדרגה התחתונה חס ושלום באיזה מקום שהוא,
יכול לקבל דרך ישרה ועצות נכונות מכל שיחה ושיחה שלו, למלט
נפשו מני שחת, ולשוב אל השם באמת, אם ישים לבו לדבריו היטב
ויקיים אותם באמת ובתמימות בלי שום חכמות. אשרי מי שיאחז
בהם" (שם).

וכן שאר ספרי רבינו ומוהרנ"ת, יש בהם סגולות נפלאות, כל ספר
ועניינו. וכל המרבה לעסוק ולהגות בהם, הרי זה משובח.

ואבותינו סיפרו לנו על אחד מאנ"ש (ה"ה רבי יצחק דוכובנה ז"ל, קרוב
משפחתו של רבי אלטער טעפליקער בעל המשיבת והשתפכות הנפש) שהיה לו
מנהג לסיים את כל שמונת כרכי ה'ליקוטי הלכות', מיום ט"ו באב
עד ראש השנה. כשהוא יושב מדי יום בבית המדרש ולומד משך כמה
שעות דף אחר דף, בהתעוררות והתלהבות נפלאה (ראה 'טעם צדיקים',
קונטרס ב).

ולמותר להאריך ולשער איזה הרהורי תשובה והתנוצצות אלקות
זוכים על ידי שעוברים על כל ה'ליקוטי הלכות'. מי יוכל לתאר, מי
יוכל לשער. (וכפי שמספר רבי אברהם ב"ר נחמן על אביו רבי נחמן טולטשינער
שכשעסק להתיקין ולהכין לדפוס את הספר ליקוטי הלכות. הרי "שכמה פעמים ברוב
הרגשתו והתנוצצות אלקות שזרח עליו, הוכרח להניח את הקולמוס מתוך ידו ולפוסק
לגמרי מהכתובה" (כוכבי אור, שיחות וסיפורים, מז).

פנינים מאירים וחידישים מזהירים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע
מתוך רשימותיו של הגר"ם שכטנער שליט"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

לקט ספרי"ם

פרקי אבות

שימרו על מתנת הדיבור

חכמים הזהרו בדבריכם (אבות א, יא). כלומר, חכמים הזהרו בדבריכם
היינו שמרו מכל משמר את מתנת הדיבור שזכיתם בה מאת בוראכם.

יינה של תורה אבות אות עא יח-13

פעמים ששתיקה יפה מדיבור אפילו בדברי תורה

וכל המרבה דברים מביא חטא (אבות א, יז). חטא פירוש חסרון, שאפילו
כשמדבר דברים עם בני אדם בחכמת התורה, מכל מקום השתיקה

יפה מאוד, יותר, שיכול בשתיקה לחשוב בגדולתו יתברך שמו, ולקשר
עצמו בו יתברך שמו יותר משיקשר את עצמו בדיבור.

בעל שם טוב על התורה מקור מים חיים יתרו אות ג-17

ישמע כפליים ממה שהוא מדבר

כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה (אבות א,
יז). בדרך המליצה אמרו כי מעלת השתיקה ניתן לראות מצורת בנין
האדם, יש לאדם שתי אזנים ופה רק אחד, לומר לו שישמע כפליים
ממה שהוא מדבר. (שירי מידות).

יינה של תורה אבות אות קכח יח-25

כללי דיני דפנות הסוכה

בוחה של מזוזה

שמירת הבית

בטור (שם) הוסיף שגם גוף הבית נשמר על ידי המזוזה, וכפי שדרשו חז"ל **בגמרא** (מנחות זג:) על הפסוק ה' שומרך, שבני ישראל ישנים על מיטתם בביתם והקב"ה שומר אותם מבחוץ. וביאר **הט"ז** (סק"א) שאפילו אם אין האדם עושה כלום אלא ישן על מיטתו תמיד, מגינה המזוזה על הבית בלי פעולת האדם. **ובדרכי משה** (סי' רפח אות א) כתב שלכן כותבים שם ש"י על המזוזה לפי שהיא נוטריקון ש'ומר ד'ר'ת ישראל.

שמירת המזל

והמהרש"א (מנחות זג:) כתב דבר נפלא; שהמזוזה אינה רק שמירה על עצם הבית, אלא היא שמירה גם על מזל האדם שדר בבית זה, כי כח מצות מזוזה מתנגד לשליטת מזלות רעות, ואדם שנזהר לקיימה כראוי וקובע מזוזה בבית שדר בו, מתקיים בו 'אין מזל לישראל'. ולכן גם כשהאדם יוצא מפתח ביתו צריך לזכור פסוקי היחוד שישמור אותו בעת שהייתו בדרך.

לכוון רק לשם מצוה

ואף שמצות מזוזה היא שמירה על האדם ועל יוצאי חלציו ועל ביתו, אסור להשתמש בו כעין קמיע למזל ולשמירה, ואין לתלות מזוזה על הצוואר בשרשרת, שאין לעשות המצוות כקמיע (ש"ת שבט הלוי ח"ב סי' קמט). וגם בשעה שקובעים את המזוזה צריכים לכוון שקובעים את המזוזה אך ורק לקיים את המצוה שציונו בוראנו, ולא לשם שמירה (טור שם).

אריכות ימים

בפרשתינו נצטוונו על מצות מזוזה בפסוק **"וּכְתַבְתֶּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ"**, ואיתא **בשולחן ערוך** (יו"ד סי' רפה ס"א) שכל מי שנזהר במצות מזוזה יאריכו ימיו וימי בניו, ומי שאינו נזהר בה יתקצרו ימיו וימי בניו, כפי שנאמר בהמשך **"לִמְעַן יָרְבוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי בְנֵיכֶם"**. וכתב **הט"ז** (סק"א) שהכוונה הוא שמי שנזהר לזכור תמיד את יחוד שמו יתברך בצאתו ובבואו זוכה לאריכות ימיו וימי בניו.

שמירה מן החטא

הרמב"ם (פ"ו הל"ג מהל' מזוזה) כתב שהמזוזה נעשה לזכרון, לעורר את האדם מן התרדמה ולשמרו מן החטא. וזה לשונו: **"כל זמן שיכנס ויצא ינעם ביחוד השם שמו של הקדוש ב"ה ויזכור אהבתו וייעור משנתו ושגיוותו בהבלי הזמן, וידע שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא ידיעת צור העולם ומיד הוא חוזר לדעתו והולך בדרכי מישרים. ואמרו חכמים הראשונים כי מי שיש לו תפילין בראשו ובזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו מוחזק הוא שלא יחטא שהרי יש לו מזכירין רבים והם הם המלאכים שמצילין אותו מלחטוא שנאמר חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם"**. ע"כ.

וכן כתב **הרמ"א** (שם ס"א): **"כשאדם יוצא מן הבית יניח ידו על המזוזה ויאמר ה' ישמר צאתי ובואי מעתה ועד עולם"**, וכן כשיכנס אדם לבית יניח ידו על המזוזה. **והחיד"א** (ברכי"ם שם) הביא בשם **האריז"ל** שיניח אצבע הנקרא אמה על שם ש"י וינשקוה, ויתפלל לה' שישמרוהו ויצילוהו מיצר הרע.

טפחים (24 ס"מ לרח"ג) הגם שאינם צמודים זה לזה ממש כשר, דמדין לבדו הרי זה נחשב כאילו החלל סתום (רמ"א ס"ה משני"ב סק"ה וביה"ד ד"ה כ). לכן יש להיזהר כשבונין סוכה ועושים חלונות מתחת לגובה של עשרה טפחים (שזהו שיעור המחייב בגובה הדפנות) להשאיר בזווית אחת משך ז' טפחים שבה אינו עושה חלונות בשני צדדי הדפנות, כדי שהדפנות יהיו 'עריבן' (חזו"א סי' עה סק"ד בית דוד פ"ה ה"ד).

דופן שלישי שלם מרוחק

באופן שיש שתי דפנות כשרות מחוברות זה לזה, והדופן השלישי הוא דופן שלם באורך של ז' טפחים (68 ס"מ לחזו"א, 56 ס"מ לרח"ג) אין צריך שיהא הדופן השלישי מחובר לאחד משתי הדפנות, ואפילו אם הוא עומד מרוחק מקצה שתי הדפנות כשר, ואין צריך לעשות צורת הפתח ביניהם (כ"מ ברמ"א סי' ג, וכ"כ בית דוד פ"ה הל' 2). ובתנאי שיהא אורך ז' טפחים מהדופן השלישי מול הדופן שכנגדה, ולא יהא משוך מחוץ לשטח הדופן.

דופן שלישי שאינו בקו ישר

בסוכה של שלש דפנות ששתיים מחוברות הנה להנה, והדופן השלישי עומד מרוחק קצת באורך של ז' טפחים, צריך להיזהר לכתחילה שיהא דופן השלישי עומד בקו ישר כנגד הדופן האמצעי, שאם הדופן השלישי משוך כלפי חוץ מנגד הדופן האמצעי אפשר שאינו מצטרף, דקיימא לן בפירצה בקרן זוית לא עבדא אינשי (עי' סי' שסא ומשני"ב סק"ט). אך בדיעבד, אם יש סכך המקשר את ג' הדפנות יש בזה כמה צדדים להקל (שמעתי ממה"ח שליט"א שאם הדפנות מגיעות לסכך ניתן להחשיב לפעמים את הסכך כצורת הפתח לדעת הרמ"א סי' תרל ט"ב כמבואר במשני"ב הנ"ל, ובספר סוכת החג דף ז, שאפשר לצדד שיש בכל אחד מהם דופן עוקמה, ודו"ק).

אם עף הסכך מזויות הסוכה

מצוי הרבה פעמים באמצע החג בסוכות כשרות שיש להם ארבע דפנות כהלכה, שמחמת הרוחות עף הסכך מזויות הסוכה ונוצר אויר ריק בפניות הגג עד שלא נשאר בשום פינה סכך מסוכך כהלכה. **ובספר הסוכה** (מבליאוס לפרק ז' ס"ד אות ב) הסתפק אולי הסוכה נפסלה בכך, שמאחר שהסכך מגולה בזויות הסוכה הרי זה נחשב כפירצה בדופן שבקרן זוית שפוסט את הסוכה, ונשאר בצ"ע. וכן הביא חשש זה בספר **פסקי תשובות** (סי' תרל אות ז) ללא חולק. אמנם **בספר בית דוד** (פ"ה הל' 18 אות ו) הוכיח שאם נשאר סכך בג' דפנות סמוך לדופן באורך של ז' טפחים אין בזה שום בית מיוחד, מאחר שהדפנות עצמם מחוברות זה לזה ויש קשר ביניהם, וקיים בסוכה ג' דפנות כשיעור סוכה. וכן מובא בשם **הגרש"א** ז"ל (הל"ש עמו' קה בארחות הלכה 35) וכן פסק **בחוט שני** (עמו' רכז), וכן יוצא מפורש לדעת מדברי **המשנה ברורה** (סי' תרל סק"ב) בשם **המגן אברהם**.

הכשר דופן שלישי שאינו שלם

כפי שהתבאר, שתי דפנות שבסוכה צריכות להיות שלמות באורך ז' טפחים, והדופן השלישי ניתן להכשיר מעיקר הדין גם במחיצה של ז' טפחים שאינו ממולא בדופן שלם, באחד משני האופנים אלו:

חז"ל דרשו **בגמרא** (סוכה ו:) מן הפסוקים **"בַּסֶּכֶת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים, כָּל הָאֲזָרָח בְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁבוּ בַּסֶּכֶת"**, למען ידעו דורותיכם כי **בַּסֶּכֶת** חלשתי את בני ישראל, שכן התורה צריכה כל סוכה שלש דפנות ואם אין לה שלש דפנות פסולה, אבל כשיש לה כבר שלש דפנות כשרה אפילו היא פרוצה ברוח רביעית. וקייבלו חז"ל הלכה למשה מסיני ששתי דפנות צריכות להיות שלמות ממש, ואילו הדופן השלישית אין צריכה להיות דופן שלימה, וכשרה אפילו אם מקצתה פתוח ומקצתה סתום.

לכתחילה יש לעשות ג' דפנות שלמות

אף שמעיקר הדין אין הדופן השלישית צריכה להיות שלימה, פסק **הרמ"א** (סי' תרל ס"ה) שלכתחילה נוהגים לעשות שלש מחיצות שלמות, לפי שאין הכל בקיאים בניני מחיצות לדעת באיזה אופן מתכשר על ידי מקצת דופן ובאיזה אופן אינו מתכשר, לכן צריך לכתחילה שכל מחיצה מהשלש מחיצות תעמוד בשלימותה על אורך של ז' טפחים (ערך 68 ס"מ לחזו"א, ו-56 ס"מ לרח"ג), שזהו מינימום האורך של סוכה. ורק בשעת הדחק או בדיעבד ניתן לסמוך על עיקר הדין, ולהכשיר גם אם דופן שלישית אינה בשלימותה, על פי הכללים שיתבאר.

סוכה של לבדו צריכה ד' דפנות

סוכה שנעשה מחיצותיה על ידי קנים שעומדים סמוכים זה לזה עם ריוח מעט ביניהם, אינה נכשרת בג' דפנות וצריכה ד' דפנות. לפי שמן התורה המעמיד קנים דקים זה ליד זה וביניהם ריוח פחות מג' טפחים הרי זה נחשב כסתום וכדופן שלם [וזה נקרא כפי לשון הפוסקים 'לבדו']. והחמירו חז"ל ואמרו שמחיצה כזה דינה כמחיצה גרועה ואין להכשירה רק בסוכה שיש לה ד' דפנות (משני"ב סק"ז וכו'). ולכן מי שבונה סוכה במרפסת ומשתמש עם המעקה של הסוגרים כמחיצה לסוכה, יש לו להיזהר לעשות ד' דפנות שלמות (ויש מקילים במעקה חזקה, ובפרט אם יש לה מסילה לאורך ממלמעה ולמטה, ע"י שעה"צ סי' שסג סק"ב ושה"ל ח"ז סי' מז).

מצוה מן המובחר לעשות תמיד ד' דפנות

וכתב **החיי אדם** (קלל קמ"ג) שמצוה מן המובחר לעשות תמיד ד' דפנות שלימות בכל אופן. וכן כתב **השל"ה** (סוכה נר מצוה אות ג) שמאחר שדרשו חז"ל מהפסוק 'זה אלי ואנוהו' שיש מצוה לעשות סוכה נאה, מצוה מן המובחר למי שאפשר לעשות ארבע מחיצות שלמות, ובהו יקויים גם כן 'תשבו כעין תדורו'.

שתי מחיצות מחוברות

בכל סוכה צריך שיהיו שתי דפנות מן הסוכה מחוברות זו עם זו בזוויותיהם, ואם אינם מחוברות אזי גם אם יש ד' דפנות שלמות הסוכה פסולה, דכיון שזוויותיהם מרוחקות זה מזה הם נראים כפרוצים ולא שייכים זה לזה, וזה נקרא כפי לשון הפוסקים 'עריבן' שצריך שיהיו שני דפנות מעורבות ומחוברות. ואפילו אם עושה בכל זווית צורת פתח פסולה, שאין צורת פתח מועיל לחבר את הזוויות, אך אם עומדים סמוכים זה לזה בפחות משיעור ג'

(כמבואר בסי' שסב ס"א), ולכן כתב **הרמ"א** (סי' ה) שלכתחילה נוהגים לעשות שלש מחיצות שלמות.

הכשר המשך הסוכה

מעיקר הדין אין שתי הדפנות צריכות להיות שלמות רק בתוך שטח של ז' טפחים על ז' טפחים, אבל לאחר שהוכשרה הסוכה בדפנותיה ניתן להגדיל את שטח הסוכה גם בדפנות שאינם שלמות. וסוכה שיש לה שלש דפנות אפשר להוסיף בצד דופן אחת צורת פתח גדול וכל משך צורת הפתח כשר, אפילו אין שום דופן כנגדה מדין 'פסל היוצא מן הסוכה'. אבל צריכים להיזהר שיהא צורת הפתח נעשה כתיקונה באופן המועיל, ושלא יהא הפתח יותר גדול מעשר אמות שאז כבר לא נחשב כפתח אלא כפירצה לכמה משיטות (ש"ע סי' ה').

כמו כן ניתן להעמיד קנה בהמשך מול קצה הדופן באופן שייחשב שהקנה הוא המשך הדופן, ואם יהיה בשיעור הדופן עומד מרובה על הפרוץ יהא נחשב הכל בכלל הסוכה (שם).

אכן למעשה כבר כתב **הרמ"א** שנוהגים לבנות סוכה במחיצות שלמות ממש ללא צירופים של לבדו וצורת הפתח.

א. אם שתי הדפנות מחוברות זה עם זה אחד לאורך ואחד לרוחב, ניתן לעשות דופן שלישי גם במחיצה של טפח מורוחת. והוא: שמעמידים קרש עם עובי של טפח כנגד קצה אחת מהדפנות ומרחיקים אותו קצת פחות משלש טפחים סמוך לדופן, ועל ידי זה נחשב כאילו נעשה מחיצה של ז' טפחים ממולא מדין לבדו, ובהמשך מוסיפים צורת הפתח של ז' טפחים. ודופן זה כשר אף שיש לו שני חללים, אויר ג' טפחים פחות משהו מצד אחד וחלל צורת הפתח מצד שני (ש"ע שם ס"ב).

ב. אם שתי הדפנות עומדות מקבילות זה מול זה כמין מבוי וצריך להעמיד דופן שלישית ביניהם, אי אפשר להכשיר במחיצה של טפח בלבד עם שני חללי אויר, רק יש להעמיד מחיצה באורך של ז' טפחים סמוך לשלש טפחים בקצה אחת מהדפנות ולהמשיך צורת הפתח עד הדופן (שם ס"ג).

יש לדעת שאין זה פשוט כל כך להכשיר סוכה בדופן שאינו שלם, כי המשנה דבר אחד מהסדר הנ"ל עלול לפסול את הסוכה. וגם יש הרבה פרטים איזה צורת הפתח מועיל על פי דין, ולא כל מה שנראה כצורת הפתח מועיל

מגיד אמת

ספק המשך לענין 'העלמת אור הצדיק' – לציין הילולת הארבע מאות וחמישים של רבינו האריז"ל

רבי שמואל אייזיק מדאשיב (יג)

זוהי 'אמונת חכמים' אמיתית...

ר' שלמה ב"ר ראובן, המכונה ר' ראובן זלאט'ס [על שם אמו זלאטען] מאנ"ש שבעיר ברסלב, לא נפקד בבנים כמה שנים אחר נישואיו, ונסע ובא לרבי שמואל אייזיק ז"ל שהחשיבו לרבו, שיברכו בבנים, ואכן פעל אצלו וברכו בבנים.

אחר זמן מה הגיע הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאבאל לעיר ברסלב. והנה בכל מקום בואו היה נוהג רבי מרדכי להתעכב עם העגלה במרכז העיר, ועשירי העיר התחיל להתמקח ביניהם היכן ישכון ויתארח (והמעות שנתקבצו מזה הלכו עבור מצות פדיון שבויים, שדרכו של הרה"ק ר' מרדכי היה לעסוק בה רבה), והנה כשהגיע לברסלב ונעמד ברחוב העיר כמנהגו, לא בא שום אחד מעשירי ונכבדי העיר לקבל פניו, עד שהלך ר' שלמה ראובן זלאטעס לאחד מעשירי העיר והשפיע עליו שיקרא לארח צדיק גדול כזה בביתו, והסכים והווייל זה מכיסו עבור זכות זו, ועבר הרה"ק מטשערנאבאל לביתו.

ויהי ביושבו אח"כ יחד לסעודה פנה הרה"ק רבי מרדכי לר' ראובן ואמר לו: "נו, מה מגיע לך עבור השדכנות?" "נו וואס קומט דין פאר שדכנות?" ונענה אחד מהשומעים ואמר: "יִכְרְכוּ נא רבינו בבנים, כי עדיין לא זכה לזרע של קיימא. כשראה ר' ראובן שמוכן לברכו ברכה זו, נענה ואמר: "לא לא, רבינו, מבורך אני כבר מרבי ומוורי רבי שמואל אייזיק שכבר ברכני בבנים, ועתה אם תברכני אתם יאמרו שמופת זה הוא מחמת ברכתכם!". התפלל ר' מרדכי עד שנגנה ואמר: זהו הנקרא אמונת חכמים אמיתית = "דאס הייסט אן אמת'ן אמונת חכמים!" ואכן זכה אח"כ לבנים (שיש"ח ח"ג אות ר"ז).

להיפקד כדבר ישועה ורחמים

סיפר ר' אייזיק קראסינסטיין שמע מאביו ר' נחמן, שסברו ר' משה קראסינסטיין שהיה מתלמידי רבינו ז"ל, עברו עליו כמה שנים שלא היו לו בנים זכרים, ובא בבקשה לרבי שמואל אייזיק שיתפלל עבורו, והבטיח לו ר' שמואל אייזיק שיזכה לבן זכר, וביקש ממנו ר' שמואל אייזיק פדיון נפש, שבכל שנה יביא לו לראש השנה זוג לבנים חדשים, וכך היה שנתפסק וזכה לשנה הבאה לבן זכר ונקרא שמו נחמן [לכאורה על שם רבינו ז"ל], והיה נותן לבנים חדשים לר' שמואל אייזיק בכל שנה כהבטחתו, וכשגדל הבן היה ר' נחמן בעצמו השליח למסור אותם לרבי שמואל אייזיק.

כל עצמותי תאמרנה

והנה, רבי שמואל אייזיק היה עומד בתפילות ראש השנה למיל ראשון עד ליל שני ברצף, בפניה בצד דרום הבית הכנסת, והיה מתפלל בדביקות והתלהבות נפלא, וממש לא היה יכולים לעבור סמוך לו. וסיפר ר' נחמן שעדיין זוכר שפעם אחת התפלל לו בערב ראש השנה את הלבנים הנ"ל ולבשם, אח"כ בליל שני של ראש השנה כשגמר רבי שמואל אייזיק תפילתו ופתח את חגורו אחר שעמד כך כל המעט-לעת, נפלו הבגדים החדשים כשהם מפוררים לרוב הזיעה והחמימות שהיה בהם, כל כך התפלל בהתלהבות (שיש"ח ח"ג אות ר"ג ור"ד).

כאמור, היה רבי חיים וויטאל קדוש מרחם, ואין כמותו לדעת להבחין בין אמת לשקר, ומובן שאת הדברים האלו כתב לאחר שחקר את קורות חיי האר"י בדקדוק עצום. וכפי שניתן לראות לדוגמה את גודל דקדוקו בסיפור קורות חיי האריז"ל, ממה שמספר על האריז"ל שעלה ממצרים לאתרא קדישא מירון לכבוד ל"ג בעומר, וכתוב: "אבל איני יודע אם אז היה בקי וידע בחכמה הזו הנפלאה שהשיג אחר כך" (שער הכוונות ענין ספירת העומר דרוש יג). ועל דרך זו חקר הדק היטב על פרט ופרט שראה אצל האר"י עד שנתברר לו כל דבר על בוריו.

ורק לאחר שנתאמת אצלו שכל השגת האריז"ל היא אמת לאמיתה התקרב לאורו, כי ידע שישנם מגידי עתידות שהטוב והרע ממשמים אצלם בעירוביבא, והם מעורבים מאמת ושקר, וידיעתם בעתידות מגיעה בכח חוש מסוים או באמצעות גורלות או השבעות מלאכים, והמלאכים עצמם מכחישים אותם לפעמים, או שאינם מראים אותם ידיעות ברורות, ולכן אין נבואתם מתקיימת במילואה, ופשיטא שאף אם רואים שהתקיימו דבריהם אין זה אות ומופת שהלה צדיק אמת הוא!

אבל הצדיקים הדבוקים בהש"ת יומם ולילה שמגידי את העתידות הרי זה כסוד בדבר אלוקים, ומציאות זו נוכח רבי חיים וויטאל לראות אצל רבו האריז"ל לאחר שעקב אחריו וחקר אותו עד הסוף, וראה שרוח קדשו המבהילה מאומתת היא בתכלית, ואינה מגעת בדרכים עקלקלות כי אם מכח חסידותו ופרישותו, וכפי שכתב שם בהמשך לשונו:

וכל זה השיג שלא על ידי קבלה מעשית ח"ו, כי איסור גדול יש בשימושם, אמנם כל זה היה מעצמו על ידי חסידותו ופרישותו, אחרי התעסקו ימים ושנים רבים בספרים חדשים גם ישנים בחכמה הזאת. ועליהם הוסיף חסידות ופרישות וטרה ומדבר עמו היא הביאתו לידי אליהו הנביא שהיה נגלה אליו תמיד ועדבר עמו פה אל פה ולימדו זאת החכמה, וכמו שאירע לתרא"ד ז"ל כנ"ל בשם הריקאנטי.

ואף אם פסקה נבואה רוח הקודש על ידי אליהו לא פסק, וכמו שהובא (ילקוט שמעוני שופטים רמז מה) על פסוק 'ודבורה אשה נביאה': "תנא דבי אליהו, מעיד אני עלי שמים וארץ הן איש או אשה וכו' אפילו עבד אפילו שפחה, הכל לפי מעשיו, מיד רוח הקודש שורה עליו".

<p>ברכת מול טוב</p> <p>להרה"ח ר' אהרן פרידמן שליט"א להגל אורוסינו בנו הבח"ח מנחם נ"ו עב"ג בת</p> <p>להרה"ח ר' נטורי יהוסף ראשנבערג שליט"א יה"ר שיוכח לבנות בית נאמן בישראל בדרך רביה'ק ויע"א</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להרה"ח ר' אהרן פרידמן שליט"א להגל אורוסינו בנו הבח"ח מנחם נ"ו עב"ג בת</p> <p>להרה"ח ר' מנשה שפירא שליט"א יה"ר שיוכח לבנות בית נאמן בישראל בדרך רביה'ק ויע"א</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להרה"ח ר' יואל קרישעבסקי שליט"א להגל אורוסינו בנו הבח"ח מנחם נ"ו עב"ג בת</p> <p>להרה"ח ר' נחום דב שפירא שליט"א להגל אורוסינו בנו הבח"ח מנחם נ"ו עב"ג בת</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להרה"ח ר' אהרן פרידמן שליט"א להגל אורוסינו בנו הבח"ח מנחם נ"ו עב"ג בת</p> <p>להרה"ח ר' שמואל ז"ל שליט"א להגל אורוסינו בנו הבח"ח מנחם נ"ו עב"ג בת</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להרה"ח ר' שמואל ז"ל שליט"א להגל אורוסינו בנו הבח"ח מנחם נ"ו עב"ג בת</p> <p>להרה"ח ר' שמואל ז"ל שליט"א להגל אורוסינו בנו הבח"ח מנחם נ"ו עב"ג בת</p>
---	---	---	--	--

מערכת שיעורים נפש משיבת
שיעורי הרה"צ רבי יעקב מאיר שכמעט שליט"א
בא"י: 072.332.3300
בארזה"ב: 1-929.8415.876
באררופה: 44-203.1500.313

קול אנ"ש דקהילתנו
072.3323.796

נערך ע"י הרה"ח רבי נחמן שווארמין שליט"א
בעמ"ס 'אוצרות עולם לתרופה'.